

תקנה

הלכות ברכת המזון ר

ב אבל שנים אינן חייבים להפסיק לאחר¹ לפיכך אין חיוב זימון חל עליהם כלל עד שיתרצו להפסיק לאחר ולברך ואם לא רצו להפסיק וזימון הוא עליהם ולא ענו אחריו או שלא שמעו עד הן את הכל לא עשה כלום ולא יצא ידי זימון לפיכך אף הוא אינו רשאי לברך עד שזימורו השנים סעודתם וזימון עליהם שהרי כבר נתחייב בזימון² מתחלת הסעודה אם התחילו שלשתם יחד כמ"ש בסמימן קצ"ג.³

ואם נתרצו להפסיק לו וזימון עליהם ואח"כ בא אחד מן השוק וקבע עמהם וגמרו סעודתם עמו אינן חוזרין וזומנין שכבר פרח מהם וזימון כשיזמנו פעם ראשונה⁴ אבל אחד המפסיק לשנים ואח"כ באו ב' מן השוק וקבעו אצלו גמרו סעודתו עמהם חוזר וזומנן עמהם שהוא נעשה מפל לב' אלו שלא זימנו עדיין⁵ כמו שנתבאר בס' קצ"ג. והוא הדין פעם ב' וג' או יותר ויכול להפסיק ולזמן עם כל שנים שבאו וקבעו אצלו⁶ ואכל עמהם כזית⁷.

וה"ה אם היו מ' קבועים יחד מתחילה והפסיק אחד לב' מהם יכול [ה]אחד לחזור ולהפסיק לב' אחרים מהם ולחזור ולהפסיק לב' אבל ב' האחרונים פרח זימון מהם כשיזמנו הראשונים ולא נשאר זימון בחבורה⁸ אם לא שאכלו עוד אחד זימון הראשונים⁹ כמ"ש שם בס' קצ"ג¹⁰ ושם נתבארו כל פרטי דיני פרח זימון:

ג המפסיק לזימון א"צ לחזור ולברך המוציא כשחוזר לסעודתו שאין כאן הפסק והדיסח הרעת כלל¹¹ כי גם כשמיעתו ברכת הון היתה כוונתו לאכול עוד ושלא לצאת בכריכה זו ולפיכך אם אח"כ נמלך שלא לאכול עוד צריך לחזור ולברך ברכת המזון¹².

אבל אם לא היה ברעתו לאכול עוד פת רק פרפרת יצא ידי חובת ברכת הון¹³ ומתחיל ברכת המזון מברכת הארץ¹⁴ ומ"מ יוהר שלא יסיה בניתיים¹⁵ ואחר ברכת המזון יברך מעין ג' שהוא ברכה אחרונה על הפרפרת שהוא מהמשת המינין כי לא נפטרה בכריכת המזון¹⁶ הואיל ולא בירך בה ברכת הון¹⁷.

ואם אחר שיצא ידי חובת ברכת הון נמלך לחזור ולאכול פת צריך ליטול ידיו ולברך

י ברכת מה, ב. מור ש"ש"ע שם.

יא רשב"א שם. ש"ש"ע שם. מ"א ס"ק א. אליה רבה ס"ק ג.

יב סיוס ס"ה בה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה ש"ש"ע שם ס"ד.

יג אליה רבה ס"ק מ.

יד טור בשם אהוב רבי יואל בשם אביו הרא"ש. לבוש ס"ב. בי"ח ד"ה ושאלתיו. ת"א ס"ק ג. ומפרש רבינו הדיינו שאכל עמהם אחר הזימון (כיון שעדיין לא נקבעו ידיו). וראה לזמן כסמך שפ"ה בב' נב' (אחרונים) (שפ"ח מהם ויזנו), שצריכים לאכול עוד אחר זימון הראשונים, משא"כ כשהיו מ' (שהיו קבועים יחד מתחילה, ולא פרח זימון) מני אפילו לא אכל עוד אחר זימון הראשונים, כדלקמן בסמך. ובג' שבאו מנ' המורות שזימנו (שפ"ח ויזנו לזמור) אין כוללים לזמן אפילו אכלו אח"כ ידו, כמבואר בש"ש"ע ס"ה קצ"ג ס"ה. ומכך ב"ז על מה שנתבאר לעיל בסיוס ס"ה קצ"ג, ששם נתבאר כל פרטי דיני פרח זימון, כדלקמן בסמך, והסר לפנינו. וראה התלה לידו כלי' דינא פרח זימון ס"א:ב.

טו לבוש וב"ח שם.

טז כדלעיל ס"ה קצ"ג ושי"ג.

יז מ"א שם.

יח רשב"א ברכות ג, א ד"ה א' ונני בשם רב האי. רמ"א ס"ה קצ"ג ס"א. מ"א שם.

יט אבן העזר. וראה התלה לידו כלי' דינא פרח זימון

ס"ב.

כ סיוס ס"ה זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה מ"ש לעיל בסמך.

כא בח"ג ברכות פ"ז. רא"ש ברכות פ"ז ס"ב. טור ושוע"ע

ס"ב.

כב רבינו יונה ברכות מ, א ד"ה ולענין ספקא. רמ"א ס"ב. מ"א ס"ק ד.

כג ספק ר"ח שם ד"ה ליהדין, הובא בשבלי הלקט ס"ה קג. אגור ס"ה רנ"ג. דרכי משה ס"ק ב. בי"ח סוף ד"ה ומ"ש

עוד. ת"א ס"ק ג.

כד גמרא מ"ו, ב לפירושו חשי"י שם ד"ה למקום. וכו"נ מדברי רבינו יונה ורא"ש וסור ורמ"א שם (אף שחלקו

על פרש"י שם). וראה לעיל ס"ה קצ"ג ס"ה אם נוהגים להשומעוים ויציאם ידי חובת ברכת הון מהמבדק.

כה שכלי הלקט שם משנייהו רבנאחא. תנא רבתי ס"ה כו בשם הגאונים. מ"א שם. הדינו כד' שלא להפסיק

כאנעו ברכת המזון, כדלעיל ס"ה קצ"ג ושי"ג. וראה מנחת פתים השמטות לא"ה. הקרי הלכות ח"ח לב', א.

כו אף שברכת דמיון פוסרת כל מה שאכל בתוך הסעודה, כדלעיל ס"ה קע"ג ס"ב.

כז ת"א שם.

הלכות ברכת המזון ר"א תקנט

המוציא תחילה שכבר עשה סילוק והיחס הדעת כברכו ברכה אחת מברכת המזון¹⁰¹ (אבל היחס הדעת לבדו אינו זקוק לברך המוציא כמ"ש בסיומן קע"ט¹⁰²):

ר"א מי הוא המברך וכו' ה' סעיפים:

א גדול¹⁰³ בחכמה¹⁰⁴ שבכל המסובין הוא יברך ברכת המזון לכולם אפילו אם בא בסוף הסעודה ואם רוצה ליתן רשות לקטן לברך הרשות כדו"ק.

ואם הגדול מוציא ליה (שקורין הוש"ט) יברך אחר כי זה אין נכון שיפסיק פעמים רבות ויהיה רוקק ואחרים ימתניו¹⁰⁵:

ב חכם ישראל קודם לכהן אפילו שאינו חכם כמותו אע"פ שהוא ג"כ תלמיד חכם ומ"מ טוב שיהיה ישראל החכם על כבודו ויקדימו הכהן לברך ולא יברך לפניו כיון שהכהן ג"כ תלמיד חכם והעושה כן מאריך ימים¹⁰⁶.

אבל לכהן עם הארץ אסור להקדים¹⁰⁷ דרך חוק ומשפט כהונה¹⁰⁸ משום ביוון התורה¹⁰⁹ כי מעלתה גדולה ממעלת הכהונה¹¹⁰ אבל אם החכם ניתן לו רשות לברך כך בלא חוק ומשפט כהונה מותר¹¹¹ ואפילו אם החכם הוא כהן והעם הארץ הוא ישראל¹¹²:

ג כהן וישראל¹¹³ שהם שוין בחכמה¹¹⁴ מצות עשה מן התורה¹¹⁵ להקדים הכהן שנאמר וקדשתו¹¹⁶ ודרשו חכמים לכל דבר שבקדושה כלומר בכל דבר שיראה גדול הוא מקודש¹¹⁷ נכון לפתוח ראשון בקריאת התורה¹¹⁸ ולחיות ראש המדברים בכל קיבוץ עם לדבר ולדרוש תחילה¹¹⁹ וכן ביישובה ודבר בראש¹²⁰ וכן בסעודה הוא קודם לברך המוציא¹²¹ וברכת המזון¹²² וליתן לו מנה יפה בתחילה¹²³ לכל המסובין¹²⁴ אלא א"כ יש ישראל גדול

יא כדלקמן הל' תלמוד תורה פ"ד ה"א וש"נ.
יב מרדכי וש"ע שם.
יג לבוש ס"ב.

יד גיטין ט"ז, ב. מור וש"ע פ"ב. וראה לעיל סי' קכ"ב ס"ס שאמרו להשתמש בו, ושם יתבאר גם אם מועלת מחולתו.

טו מגילה כ"ג, א. תוס' שם ד"ה כי קאמר. וראה גם לעיל סי' קס"ג ס"א.

טז גיטין ש"ג. שם המצוות להרמב"ם עיני לב. סמ"ג עיני קטא. מ"א ס"ד ה.

יז ויקרא כא, ה.

יח פירוש הרא"ש נדרים ס"ב, א. ושם: גדול ומקדש. ושי"י מ"ק כ"ח, ב. ד"ה לפתוח. נדרים ס"ב, ב. הוריות י"ב, ב. ד"ן נדרים שם ד"ה לפתוח. פירוש הרא"ש שם ד"ה ולברך. מ"א ס"ד ה.

כ רא"ש נדרים שם. מ"א שם.

כא רא"ש גיטין שם ד"ה לפתוח. מ"א שם. ושם: גיטין ונדרים שם, ובמגילה כ"ח, א. ד"ה ולא ברכתו. ודלעיל סי' קס"ג.

כב רא"ש מ"ק נדרים והוריות שם. מור וש"ע פ"ב. וראה לעיל סי' קס"ג ס"א. ונתנו ליטול רשות מבין לברכת המזון וכן נכון שר"י מצות להקדימו וא"כ אמר לברך בלא רשות אלא א"כ גדול ממנו בחכמה ונכל מקום אין מועיל מה שאמרו ברשות אם לא נתן לו הכהן רשות, וש"נ.

כד גיטין שם.

כה תוס' שם ד"ה וליטול. רא"ש גיטין פ"ה סי' כ. מ"א שם.

כח משמעות הרא"ש שם ט"ז, שלא הלך על רב האי והראב"ד אלא מנעם שאין כאן היחס הדעת וגמר סעודה. מ"א ס"ד ה.

כט סעוף. א. ובמ"ד שם שלענין הלכה ספק ברכות להקל. ולענין גמ' – שם ס"ה.

סימן רא

א נמזא תתן, א. מור וש"ע ס"א.
ב רמב"ם הל' ברכות פ"ה ה"ט. וראה גם לקמן סי' קס"ג ס"ט.

ג תוס' שם ד"ה והלכתא, ממשמעות הגמ' שם ט"ז, ב. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' קס"ג ס"ט לענין המוציא. ושם: ומדת ענה הוא שאף שדבדבע הוא הגדול נוטל רשות מכל בני התבונה ואומרי בתחלה ברשות מורי ורבותי כאלו הם גדולים ממנו ולתם נאמר לברך, וש"נ. וכ"ה הנוסח בסידור (מברכת הוציא) ולא בברכת המוציא. ברשות מרן רובנו ורבותי. ולענין רב אם יכול למחול על כבודו ראה לקמן סי' תעב ס"א. חידושי סי' י"ח סקל"ו. הל' מציאה ס"ה. ד. הגדת ברכות מדר"ם בשם ספר החסד. מ"א ס"ק א.

ה ברפ"ט ויועצאף שנבטת תיבה זו. ויש דפוסים שבהם: לכהן אפילו לכהן כו'. וראה מ"מ גיטין.

ו תוס' מגילה כ"ח, א. ד"ה כי קאמר. מרדכי שם ד"ה תתבה. ודו"א פ"י קס"ג ס"ד. וראה גם לעיל שם ס"ט.

ז מגילה כ"ח, א. מ"א שם ס"ק לא.

ח מגילה שם. שו"ר פ"ב. וכ"ה לעיל סי' קס"ג ס"ט לענין ביעינת התא.

ט מרדכי שם. ש"ע שם.
י מ"א ס"ק ג.